

Hoofdredacteur ESB
a.jolink@sdu.nl

Lustrum

Volgend jaar is het weer zover, het jaar van de volkstelling in Nederland. Helaas niet meer zoals ten tijde van keizer Augustus, maar nu virtueel met behulp van register-informatie en data uit enquêtes die zodanig verwerkt zijn dat ze op betrouwbare wijze de gehele populatie dekken. Waarschijnlijk zult u er niet veel van merken net zo min als dat in 2001 het geval was. Wat dat betreft wisten de Romeinen daar een groter spektakel van te maken, maar ja, die hadden weer geen verfijnde statistische technieken.

In de Romeinse tijd werd de volkstelling, of census, gevolgd door het lustrum waarin de mannen van de stad werden verzameld voor een zuiveringsritueel. De censor omcirkelde de burgers driemaal met varken, schaap en stier en de goegemeente kon er weer een jaar of vijf tegenaan, als de goden het goed vonden. Overigens overleefden varken, schaap en stier het meestal niet en bleven als zoenoffer achter voor de god Mars.

De Romeinse magistraten waren tijdens het lustrum ook verantwoordelijk voor het hoog houden van het moreel maar de lustrumactiviteiten werden vooral gezien als een nieuwe start voor de hele bevolking die daardoor ritueel was gereinigd. Het was ook het moment om de staatsfinanciën weer eens te herzien en de censor had als opdracht om nieuwe staatsgefinancierde projecten te initiëren.

In de 21-ste eeuw in Nederland zijn census en lustrum vervangen door eigentijdse varianten. De volkstelling is een digitale operatie, van enkele miljoenen euro's, en de burgers zien zich gelouderd door een verkiezingsuitslag waaraan ze zelf hebben bijgedragen. Hoewel sommigen wellicht ontvankelijk zouden zijn voor een rituele zuivering, is dit toch een gebruik waar de meesten voor zouden terugschrieken. De staatsplannen hebben wat dat betreft de tand des tijds goed doorstaan: tijdens de regerings-

verklaring, en later de Troonrede, laat elk kabinet weer blijken dat alles weer nieuw is onder de zon en dat vernieuwde inzichten leiden tot een nieuwe start van staatsgefinancierde projecten. Overigens weet de quaestor van het kabinet anno 2010 wel beter want sinds de Romeinen is het dubbelboekhouden een van de belangrijkste veranderingen geweest: de minister van financiën wordt geacht te balanceren tussen wat Brussel wil en wat Den Haag mag. Het grootste verschil met de Romeinen is echter dat een Nederlandse regering haar beleid wetenschappelijk gesteund weet door het Centraal Planbureau, dat dit jaar haar dertiende lustrum viert. Opgericht door de enige economie Nobelprijswinnaar die Nederland rijk is, Jan Tinbergen, heeft het CPB zich in de afgelopen 65 jaar een positie verworven waar geen magistraat meer omheen kan. Hoewel de oprichting van het CPB in 1945 nog allesbehalve zeker was, en de stem van het CPB in de beginjaren nog aan kracht moest winnen, is gebleken dat de economische wetenschap in de jaren die daarop volgden dienstbaar en sturend kon zijn voor de opbloeiende welvaart. Het dertiende lustrum geeft recht op een periode van gepensioneerde rust, maar de toekomst zal uitwijzen dat de rekenmeesters van de Van Stolkweg niet weg te denken zijn als doorrekenaars van politiek *wishful thinking*, als criticasters van regeringsplannen en als vormgevers van de economische toekomst van Nederland. De viering van de 65-jarige leeftijd heeft daarmee ook een nobel tintje.

Als hoofdredacteur van ESB heb ook ik in het afgelopen lustrum de artikelen van CPB-ers, en van vele anderen, mogen beoordelen en kunnen publiceren. De afgelopen vijf jaar zijn in dat opzicht zuiverend en louterend geweest. Na vijf jaar ESB geef ik mij ook graag over aan de beleving van een nieuw begin en een verse start, en gun dat ook graag aan mijn opvolger, de nieuwe hoofdredacteur van ESB. Het varken, het schaap en de stier mogen wat mij betreft in de stal blijven; het waren vijf fantastische jaren.